

Juryrapport
Jan Brouwer Scriptieprijs 2021 - Filosofie

Ruth Kleczewski (Rijksuniversiteit Groningen)

Tolerant or Racist? Using Epistemology of Ignorance to make sense of Dutch Racism

In Nederland is het publieke debat over racisme en kolonialisme minder ver gevorderd dan elders. Hetzelfde kan gezegd worden over het academische debat: kritische benaderingen zoals philosophy of race en critical race studies zijn minder prominent in Nederland dan in andere landen. Het is dan ook een urgente taak voor elke generatie van Nederlandse wetenschappers om een bijdrage te leveren aan de academische studie van ras en om daardoor een intellectuele basis te leggen voor de verdere ontwikkeling van het publieke debat.

Ruth Kleczewski heeft, als student van de Research Master in Philosophy aan de Rijksuniversiteit Groningen, deze handschoen opgenomen. In haar scriptie "Tolerant or Racist? Using Epistemology of Ignorance to Make Sense of Dutch Racism" levert zij een originele en kritische bijdrage tot het begrijpen en het bestrijden van racisme in Nederland.

Kleczewski begint door te vragen wat specifiek aan de Nederlandse situatie is. Zij identificeert twee elementen: de neiging om ras als onderscheidende factor te ontkennen en het diepgewortelde zelfbeeld van de Nederlandse maatschappij als bakermat van tolerantie. De interactie van deze twee factoren levert een complexe problematiek op. De overtuiging dat tolerantie een kenmerk is van de Nederlandse samenleving staat een erkenning van racisme in de weg. Een voorbeeld hiervan is het onvermogen en de onwil van brede sectoren van de Nederlandse samenleving te geloven dat bepaalde culturele verschijnselen, zoals Zwarte Piet, uitingen van racisme kunnen zijn.

Deze aspecten leiden ertoe, zo argumenteert Kleczewski, dat de Nederlandse situatie betreffende ras en racisme fundamenteel anders is dan die van andere landen, zoals de V.S. Dat betekent dan ook dat theoretische kaders ontwikkeld door bijvoorbeeld Amerikaanse academici niet rechtstreeks van toepassing zijn op Nederland. Kleczewski beweert onder meer dat de invloedrijke benadering van epistemologie van onwetendheid ontwikkeld door Charles Mills, José Medina en Elizabeth Spelman in een Noord-Amerikaanse context niet ongewijzigd geschikt is voor Nederland.

Kleczewski vult deze theoretische leemte door een nieuwe en subtiele aanpak te ontwikkelen die ingaat op een kritiek van het Nederlandse discours van tolerantie en rekening houdt met de geschiedenis van het Nederlandse kolonialisme. Het resultaat is een uitnodiging aan de Nederlandse cultuur en publieke opinie om de betekenis en de uitwerking van tolerantie opnieuw tegen het licht te houden. Dit bericht is niet makkelijk te horen of te aanvaarden; maar de jury van de Jan Brouwer Scriptieprijs Filosofie vond het zeer geschikt voor dit jaar van pandemie en van Black Lives Matter. Wij zijn Ruth Kleczewski dankbaar voor het verbreden van onze filosofische kaders en voor de uitdagende wijze waarop zij dat bereikt heeft.

Prof. dr. J.W. (James) McAllister, hoogleraar wetenschapsfilosofie Universiteit Leiden

Prof. dr. F.A. (Frank) Hindriks, hoogleraar ethiek, sociale en politieke filosofie Rijksuniversiteit Groningen

De jury vergaderde op 27 november 2020 in aanwezigheid van Prof. dr. R.B. (Rudy) Andeweg, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW, Drs. S. (Saskia) van Manen, secretaris KHMW (deels aanwezig) en S. (Saskia) de Boer (notulen).